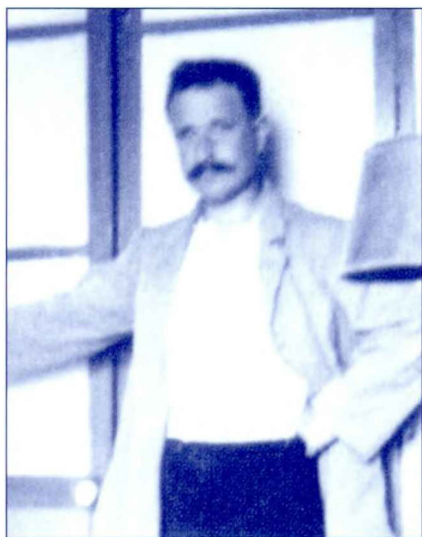

**HOMENATGE A CAMIL VISEDO,
ARQUEÒLEG (ALCOI, 1876-1958)
PRESENTACIÓ.**

A CÀRREC DE JOSEP M. SEGURA MARTÍ,
DIRECTOR DEL MUSEU ARQUEOLÒGIC
MUNICIPAL D'ALCOI CAMIL VISEDO MOLTÓ

**IBERS *VERSUS* ROMANS? ARQUEOLOGIA
DE L'ORIGEN DE LES CIUTATS ROMANES
A CATALUNYA I AL PAÍS VALENCIÀ.**

A CÀRREC DE JOSEP GUTEART I DURAN,
MEMBRE DE LA SECCIÓ HISTÒRICO-
ARQUEOLÒGICA

Em correspon l'honor de presentar-los el senyor Josep Guitart, el conferenciant que aquesta nit ens parlarà de l'origen de les ciutats romanes a Catalunya i al País Valencià. Però abans volem agrair, en nom de l'Ajuntament d'Alcoi i del seu Museu Arqueològic, la presència dels representants de l'IEC, entitat organitzadora d'aquest cicle de conferències, i també la dels membres de l'HFV, que ens acompanyen aquesta nit. Volem, també, felicitar-los per la iniciativa d'aquest cicle de conferències, una mostra evident de les sensibilitats culturals de les institucions, i més encara per l'oportunitat que representa homenatjar personalitats destacades de la cultura dels nostres pobles.

Les relacions de l'IEC amb Alcoi, i de manera especial amb l'arqueologia alcoiana, vénen de molt lluny. L'arqueòleg alcoià Camil Visedo Moltó, el personatge homenatjat en aquesta ocasió, inicia aquest vincle. Permeteu-nos fer una semblança biogràfica de la seua activitat.

CAMIL VISEDO MOLTÓ

Camil Visedo pot ser considerat el pare de l'arqueologia alcoiana i, probablement, l'últim pioner de l'arqueologia valenciana. Naix a Alcoi en 1876, en el si d'una família acomodada. La seua sòlida formació, autodidàctica però alhora científica, li va permetre documentar i divulgar la riquesa arqueològica de la terra que el va veure nàixer. Al començament de la segona dècada del segle XX dedica gran part del seu temps a recórrer la geografia comarcal per arreplegar fòssils i realitzar un estudi geològic en el qual després va col·laborar amb els paleontòlegs B. Darder Pericàs i R. Nikles. Va participar igualment amb R. Visedo Sanfelipe en l'edició de la *Historia de Alcoy y su región* (1920-1922), en la qual Camil Visedo va redactar els capítols referents a la geologia i a la paleontologia, a més de nombroses notes sobre els jaciments arqueològics d'aquestes comarques.

En els anys centrals de la segona dècada del segle XX, Camil Visedo es dedica sobretot a diferents exploracions arqueològi-

ques: en 1920 se li concedeix l'autorització preceptiva, mitjançant una real ordre, per a les excavacions de la Serreta, jaciment a què va dedicar més de quinze campanyes de treball en anys successius i on va haver-li troballes tan espectaculars com la làmina de plom amb una inscripció grecoibèrica o els exvots de terracota localitzats a l'àrea del santuari.

En 1921 és nomenat director del Centre de Cultura Valenciana d'Alcoi, i en 1937, delegat a Alcoi de l'Institut d'Estudis Valencians. La seua col·laboració amb el Servei d'Investigació Prehistòrica de la Diputació de València va comportar que en fóra nomenat agregat l'any 1940.

En 1945 l'Ajuntament d'Alcoi nomena Camil Visedo Moltó conservador del Museu Municipal, creat fa poc, càrrec que va ocupar fins a 1958. En 1947 rep el nomenament de comissari local d'Excavacions Arqueològiques, atorgat per la Direcció General de Belles Arts. En 1946 i 1948 presenta comunicacions en els congressos arqueològics de València, Albacete i Elx, i en 1950 col·labora amb Ferran Ponsell en l'organització del VI Congrés Arqueològic del Sud-est Espanyol, la seu del qual va ser Alcoi. En 1956 li va ser imposada la Creu d'Alfons X el Savi.

La bibliografia de Camil Visedo inclou uns quaranta estudis locals i treballs d'investigació la síntesi dels quals va reunir, en els últims anys de la seua vida, en la monografia *Alcoi: Geologia-Prehistoria*, publicada en 1959.

La seua fortalesa física li va permetre, l'any 1955 —quan ja tenia setanta-nou anys—, dirigir personalment la seua última campanya d'excavacions a la Serreta.

Camil Visedo Moltó va morir a Alcoi el dia 14 de juliol de 1958, quan tenia vuitanta-dos anys. Al llarg de més de quaranta anys dedicats a la geologia i l'arqueologia, va reunir una important col·lecció que va llegar en el seu testament al Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi, institució que s'enorgulleix de portar el seu nom.

Els descobriments arqueològics al territori de l'antiga Contestània ibèrica, i molt especialment els realitzats al jaciment ibèric de la Serreta, a partir dels treballs de Camil Visedo Moltó, amb la troballa d'una inscripció grecoibèrica sobre làmina de plom, van despertar l'expectació entre la comunitat científica i l'interès de molts especialistes. En aquest sentit, hi ha referències a la visita que va realitzar a Alcoi el senyor Pere Bosch Gimpera, alguns mesos després d'haver-se esdevingut el descobriment de la inscripció:

El eminente Profesor de Prehistoria de la Universidad de Barcelona Sr. Bosch Gimpera y el notable Excavador Sr. Colomina, que atraídos por estos hallazgos nos visitaban el 17 y 18 del mes actual (noviembre 1921), nos decían: «no cabe duda que esta región de levante es una de las más cultas y adelantadas [...]» (Vicedo Sanfelipe, 1920-1922).

Uns quants anys després, C. Visedo Moltó i P. Bosch Gimpera tornen a trobar-se amb motiu de l'Exposició de Barcelona de 1929. Camil Visedo va anar a Barcelona amb algunes de les peces més destacades de la seua col·lecció, que havien estat escollides per a formar part d'una exposició organitzada amb motiu del Congrés Internacional d'Arqueologia, entre les quals hi havia el «Plom d'Alcoi», segons la llista del catàleg que es va editar per a aquella exposició (Bosch Gimpera, 1929).

Per aquells anys, un altre membre destacat de l'IEC, el senyor Lluís Pericot García, aleshores sotsdirector del Servei d'Investigació Prehistòrica de València, iniciava les primeres investigacions en jaciments arqueològics d'aquestes comarques, de les quals va publicar els treballs corresponents a les excavacions del poblat ibèric del Xarpolar (Pericot, 1929a), i també els del poblat de l'edat del bronze del Mas de Menente (Pericot i Ponsell, 1929), a més d'algunes troballes prehistòriques facilitades pel seu amic E. Ponsell Cortés (Pericot, 1929b) i també per C. Visedo Moltó (Pericot, 1946). Els anys cinquanta, l'interès de Ll. Pericot —que ja es-

tava a la Universitat de Barcelona— per l'arqueologia alcoiana va possibilitar la realització d'unes prospeccions a la vall mitjana del riu Serpis, dutes a terme per Vicent Pascual, aleshores conservador del Museu d'Alcoi i gran amic de Pericot, amb el qual havia fet excavacions a la cova Negra de Xàtiva. Aquesta relació va permetre encetar el projecte d'excavació del jaciment paleolític del Salt (Alcoi), treball efectuat per Vicent Pascual Pérez i Ricard Martín Tobías (un alumne del senyor Pericot) al llarg dels anys 1960 i 1961, en el qual van poder documentar una important ocupació humana amb indústries mosterianes.

Els anys finals de la dècada dels cinquanta, Miquel Tarradell va obtenir la Càtedra d'Arqueologia a la UV. Les seues relacions, d'amistat i de treball, amb Vicent Pascual i amb el Museu d'Alcoi van comportar la realització de moltes activitats arqueològiques. Al llarg dels anys seixanta, Tarradell i els seus deixebles van aportar una nova visió a l'abundant documentació que el Museu d'Alcoi havia acumulat (Aura, 2000) i plegats van dur a terme excavacions als poblats ibèrics de la Serreta i del Puig d'Alcoi. Els jaciments de les comarques de l'Alcoià i del Comtat van aportar a Tarradell una nombrosa documentació que li va permetre redactar la seua primera síntesi d'àmbit regional: *El País Valenciano del neolític a la iberitzación* (Tarradell, 1963).

Aquest breu recorregut per alguns dels episodis de la història de l'arqueologia d'aquestes comarques valencianes ens ha permès constatar els vincles d'amistat i de treball de tres membres destacats de l'IEC amb l'arqueologia alcoiana. Una relació que avui torna a establir-se amb el senyor Josep Guitart en el marc d'aquest cicle de conferències. Deixeu-nos que us el presentem.

Josep Guitart és doctor en filosofia i lletres (secció d'història antiga) per la Universitat de Barcelona. És catedràtic d'Arqueologia de la UAB i membre de la Junta de Museus de Catalunya. Fou director del Museu de Badalona (1975-1980) i sotsdirector general de Museus, Arts Plàstiques i Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (1980-1984). També ha exercit els càrrecs de sotsdirector (1987-1990) i director general d'Universitats de la Generalitat de Catalunya (1990-1993). En el

camp de la recerca, ha estudiat diversos aspectes de l'arqueologia romana a Catalunya, entre els quals cal esmentar les excavacions i els estudis de les ciutats romanes de *Baetulo* (Badalona) i *Iesso* (Guissona) i l'edició del full K/S-31 i de la *Tàbula Imperii Romani*, corresponent a Catalunya i les Balears. És membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC des de l'any 1990.

El tema escollit per a la seua conferència, «Ibers *versus* romans? Arqueologia de l'origen de les ciutats romanes a Catalunya i al País Valencià», és una síntesi actualitzada d'aquest apassionant episodi de l'antiguitat, en el qual el senyor Josep Guitart és una autoritat.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AURA TORTOSA, J. E. «Erudits, col·leccionistes i arqueòlegs. Història de la investigació (Alcoi 1884-1999)». A: *Catàleg: Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó: Alcoi*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi: Caja de Ahorros del Mediterráneo, 2000, p. 23-55.
- BOSCH GIMPERA, P. *El arte en España: España primitiva: Catálogo de la Exposición Internacional de Barcelona (1929)*. Barcelona: Museo del Palacio Nacional, 1929.
- PERICOT GARCIA, L. «El poblado ibérico del Charpolar». *Archivo de Prehistoria Levantina*, núm. 1 (1929a), p. 157.
- «El depósito de brazaletes de pectúnculo de Peña Roja (Cuatretondeta)». *Archivo de Prehistoria Levantina*, núm. 1 (1929b), p. 23.
- «El paleolítico alcoyano». *Archivo de Prehistoria Levantina*, núm. 11 (1946), p. 355.
- PERICOT GARCÍA, L.; PONSSELL CORTÉS, F. «El poblado de Mas de Menente (Alcoy)». *Archivo de Prehistoria Levantina*, núm. 1 (1929), p. 101-112.
- SECURA MARTÍ, J. M. «El Museu Arqueològic Municipal Visedo Moltó. Història d'una institució». A: *Catàleg: Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó: Alcoi*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi: Caja de Ahorros del Mediterráneo, 2000, p. 143-171.
- TARRADELL MATEU, M. «El País Valenciano del neolítico a la iberización». *Anales de la Universidad de Valencia [Universitat de València]* (1963).
- VICEDO SANFELIPE, R. *Historia de Alcoy y su región*. Vol. I. Alcoi, 1920-1922, p. 313.